

บทที่ 5

อภิปราย และสรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบบรรยายเชิงทำนาย (Descriptive Predictive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา แบบสอบถามเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ และแบบสอบถามทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .71, .86 และ .84 ตามลำดับ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอำนาจทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 315 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.1 เพศชาย ร้อยละ 42.9 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 35.9) รองลงมา ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ร้อยละ 32.7) ขณะเรียนหนังสือ นักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ร่วมกันกับบิดามารดา (ร้อยละ 87.3)

การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ได้รับ (ร้อยละ 94.3) โดยได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 60.3) รองลงมา คือ เนื้อหาวิชาเรียน หนังสือ/วารสาร และอินเทอร์เน็ต/ เว็บไซต์ ตามลำดับ

การได้รับการให้คำปรึกษาจากบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ การได้รับข้อชี้แนะ คำแนะนำ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ได้รับ (ร้อยละ 83.5) โดยได้รับจากอาจารย์ที่สอนสุขศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 57.1) รองลงมา คือ อาจารย์ที่ปรึกษา แพทย์/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/พยาบาล ตามลำดับ

การได้รับการสนับสนุน ได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือในการปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์จากบิดามารดา เพื่อน และบุคลากรสาธารณสุข ส่วนใหญ่ได้รับ (ร้อยละ 79.7) โดย

ได้รับจากมารดามากที่สุด (ร้อยละ 74.2) รองลงมา คือ บิดา บุคลากรสาธารณสุข และเพื่อน ตามลำดับ

2. ทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($M = 1.54, SD = 0.35$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 1.50, SD = 0.38$) ด้านทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมาก ($M = 1.53, SD = 0.47$) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอยู่ในระดับมาก ($M = 1.63, SD = 0.45$) และมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุดสามอันดับ ได้แก่ การจัดการกับความเครียด โดยปรับอารมณ์ตนเอง เมื่อโดนเพื่อนล้อว่าไม่มีแฟน ($M = 1.72, SD = 0.66$) และการจัดการกับอารมณ์โดยหันเหความสนใจจากเรื่องเพศเมื่อมีอารมณ์หมกมุ่นทางเพศ ($M = 1.72, SD = 0.59$) รองลงมา ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์โดยหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นและระบายความรู้สึก เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ ($M = 1.62, SD = 0.63$) และการแก้ไขปัญหาโดยไม่อยู่สองต่อสองกับแฟน เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ ($M = 1.62, SD = 0.67$) อันดับสาม ได้แก่ การแก้ไขปัญหาโดยไม่ไปเที่ยวหญิงบริการ เมื่อลืมหักถุงยางอนามัย ($M = 1.61, SD = 0.66$)

ส่วนคะแนนเฉลี่ยทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดสามอันดับ ได้แก่ การปฏิเสธอย่างแข็งขันโดยใช้เหตุผลประกอบความรู้สึก และขอบคุณ เมื่อเพื่อนชวนไปเที่ยวหญิงบริการ ($M = 1.40, SD = 0.82$) รองลงมา ได้แก่ การปฏิเสธโดยใช้เหตุผลประกอบความรู้สึก เมื่อเพื่อนชวนไปดูหนังโป๊ ($M = 1.42, SD = 0.66$) อันดับสาม ได้แก่ การตัดสินใจไม่ไปเที่ยวบ้านเพื่อนชายตามลำพัง ($M = 1.45, SD = 0.74$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะอยู่ในระดับปานกลางทั้งสามอันดับ

3. ปัจจัยที่มีอำนาจทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์

ปัจจัยที่ศึกษา ทั้งปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ และเพศหญิง มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ โดยมีอำนาจในการทำนายได้ ร้อยละ 46.7 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า ตัวแปรทำนายที่มีค่า Beta สูงสุด คือ ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ($Beta = .49$) รองลงมา คือ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ ($Beta = .24$) และเพศหญิง ($Beta = .08$) ซึ่งหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษามีอิทธิพลมากที่สุดในการทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอรอดูพนม จังหวัดนครพนม รองลงมา ได้แก่ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ และเพศหญิง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปรทำนาย พบว่า ตัวแปรทำนาย

มีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมด สามารถสร้างสมการทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในรูปของคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้
 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\text{ทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์} = 0.28 + 0.98 (\text{ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา}) + \\ 0.15 (\text{เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์}) + 0.06 (\text{เพศหญิง})$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\text{ทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์} = 0.49 (\text{ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา}) + \\ 0.24 (\text{เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์}) + 0.08 (\text{เพศหญิง})$$

การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมาก เนื่องจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตซึ่ง
 เนื้อหาสาระได้ถูกบรรจุไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยเฉพาะด้านทักษะพิสัย ซึ่งเป็นทักษะในการเผชิญปัญหาเฉพาะ
 เช่น ปัญหาโรคเอดส์ และเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม (สุวรรณ เรื่องกาญจนเศรษฐ์, 2551) ทำใ้
 นักเรียนมีทักษะในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในระดับหนึ่ง ยังมีทักษะด้านการสร้าง
 สัมพันธภาพและการสื่อสารเท่านั้นที่ยังอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากมีโอกาสฝึกฝนหรือ
 นำไปใช้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ เห็นได้จากคำตอบของข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปฏิเสธ
 ในสถานการณ์ที่เพื่อนชวนไปเที่ยวหญิงบริการ โดยจะเลือกตอบว่า “ไม่ไป การเที่ยวหญิงบริการ
 เป็นสิ่งไม่ดี ถ้าคิดโรคมาเดี๋ยวจะรู้สึก” รองลงมา คือ การปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนไปดูหนังโป๊ โดยจะ
 เลือกตอบว่า “ไม่ไปเด็ดขาด อย่างมาชวนจะให้ยากเลย เรื่องแบบนี้เราไม่ชอบ” และสอดคล้องกับ
 การศึกษาของ นุชนารถ แก้วคำเกิง และนันทวัน ชันตะฉิลก (2547) ในการประเมินผลโครงการ
 เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการป้องกันเอดส์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน
 ทักษะชีวิตในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ทักษะที่นำไปใช้มากที่สุด คือ ทักษะการตัดสินใจใน
 ระดับมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 75.3) รองลงมา คือ ทักษะการควบคุมอารมณ์ (ร้อยละ 70.0) และ
 ทักษะการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิดและปฏิเสธ (ร้อยละ 65.8) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอำนาจทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำ ด้านเพศ ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา เป็นตัวแปรที่ได้รับการเลือกเข้าสมการเป็นลำดับแรก อธิบายได้ว่าเมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ดีและถูกต้อง จะทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ลดน้อยลง และมีทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO, 1994) กล่าวว่า การเชื่อมโยงระหว่างความรู้ เจตคติ และค่านิยม นำไปสู่การพัฒนาหรือฝึกฝนทักษะด้านนั้น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความสามารถในด้านจิตสังคมตามมา ได้แก่ ความสามารถในการปรับหรือเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และป้องกันการเกิดปัญหาด้านสุขภาพ ดังนั้น การมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศจะสามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหา จัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเองได้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศอยู่ในระดับดี ส่งผลให้มีพฤติกรรมการรักษาวลสงวนตัวอยู่ในระดับดี และความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียน โดยสามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ร้อยละ 12 (วรุณวรรณ ฝาโคตร, 2550; เมธินี ก้อนแก้ว, 2547; ธนัทภณ ตะพังพินิจการ, 2549)

เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ เป็นตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เช่นกัน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ พบว่า เจตคติเรื่องการมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ อธิบายได้ว่า เมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม จะทำให้มีทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เพราะเจตคติเป็นเรื่องของความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด และมีแนวโน้มที่มุ่งจะทำหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ และการแสดงพฤติกรรมทางเพศเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกที่มีทิศทางทั้งทางบวกและทางลบ นั่นคือ การมีเจตคติที่ถูกต้องเหมาะสมในเรื่องเพศของวัยรุ่นจะช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศได้ถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า เจตคติเป็นสภาวะความพร้อมด้านจิตใจอันเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้ จะเป็นแรงกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองสิ่งเร้านั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง (Allport, 1967) และองค์การอนามัยโลก (WHO, 1994) กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นเสมือนตัวเชื่อมโยงระหว่างความรู้ เจตคติ และค่านิยมออกมาว่า “จะทำอะไรและทำ

อย่างไร” หากบุคคลมีทักษะชีวิตแล้ว โอกาสในการเกิดความสามารถทางจิตสังคมจะเกิดขึ้นนำไปสู่ความสามารถในการเผชิญปัญหา และการป้องกันการเกิดปัญหาด้านสุขภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พบว่า เจตคติต่อค่านิยมรักนวลสงวนตัว เจตคติต่อค่านิยมอดเปรี้ยวไว้กินหวาน เจตคติต่อค่านิยมอย่าชิงสุกก่อนห่าม เจตคติที่ไม่เห็นด้วยต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการรักนวลสงวนตัว และการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีทางเพศสัมพันธ์ โดยสามารถทำนายการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ได้ (วรุณวรรณ ภาโคตร, 2550; กุสุมาวดี เรืองแก้ว, 2549; ระวีวรรณ ดนัยดุขฎีกุล, 2547)

เพศหญิง เป็นตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายได้เป็นลำดับที่สาม แสดงว่า เพศหญิงเป็นลักษณะทางประชากรที่มีอิทธิพลต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพศหญิงได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง และครู ตลอดจนได้รับการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ การปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และการเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี การรู้จักวางตัวที่เหมาะสม และเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง แต่เพศเชิงสังคมนั้น เป็นข้อตกลงของแต่ละสังคม ซึ่งสังคมไทยได้กำหนดบทบาทของความเป็นชายและความเป็นหญิงไว้แตกต่างกันมาก โดยชายไทยต้องแสวงหาความแปลกใหม่ และเรียนรู้ทางเพศได้อย่างไม่จำกัด ตรงข้ามกับความเป็นหญิงไทย ผู้หญิงที่ดี ต้องไม่แสดงความสนใจหรือความต้องการทางเพศออกนอกหน้า (คาราวดี นันทขว้าง, 2550) และเมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาสุขภาพการเจริญพันธุ์ พบว่า เพศชายได้รับผลกระทบด้านสุขภาพการเจริญพันธุ์จากการมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าเพศหญิง คือ ได้รับผลกระทบจากการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ส่วนเพศหญิงได้รับผลกระทบด้านสุขภาพการเจริญพันธุ์มากมาย ได้แก่ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งผิดกฎหมาย การเจ็บป่วยและการตายเนื่องมาจากการตั้งครรภ์ การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รวมทั้งมะเร็งปากมดลูกด้วย (Morris & Bodurka-Bervers, 2000) สอดคล้องกับงานวิจัย พบว่า วัยรุ่นเพศหญิงมีคะแนนทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยสูงกว่าวัยรุ่นเพศชาย มีการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเพศชาย และเพศหญิงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีความสามารถในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้ โดยเพศหญิงมีส่วนของพฤติกรรมละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 73.1 (พิมพ์ศิริ ดวงแก้ว, 2549; อนงค์ ประสานนันทกิจ, ประณีต ส่งวัฒนา และบุญวาทย์ เพชรรัตน์, 2552; สุริรัตน์ รุ่งเรือง และสมเกียรติ สุภนันตพงศ์, 2549; เบญจรัตน์ สุทินเผือก, 2553)

3. ปัจจัยที่ไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์

3.1 การอยู่ร่วมกันกับบิดามารดา ไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ อธิบายได้ว่า อาจเนื่องจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ยังไม่ได้ไปศึกษาในสถาบันที่ไกลจากบ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.3) พักอาศัยอยู่ร่วมกันกับบิดามารดา นอกจากนั้นอาศัยอยู่กับญาติ เช่น ปู่ย่า ตายาย พี่ ลุงป้า น้าอา และครู จึงทำให้นักเรียนได้รับความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ทำให้มีโอกาสด้านการได้รับคำแนะนำ ได้รับคำปรึกษา อบรมสั่งสอน และปลูกฝังระเบียบวินัย ตลอดจนค่านิยมที่ถูกต้อง จึงทำให้นักเรียนที่อาศัยอยู่ร่วมกันกับบิดามารดา และอาศัยอยู่กับญาติแม้จะมีจำนวนน้อยกว่า แต่มีทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ไม่ต่างกัน และทั้งนี้การพักอาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา อาจจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อทักษะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิต การทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ และบุคคลที่พักอาศัยด้วยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (อรรถรรณ เจริญประโคน, 2551; เบญจรัตน์ สุทินเผือก, 2553; อังคณา เพชรภาพ, 2551)

3.2 การได้รับข้อมูลข่าวสาร ไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ อธิบายได้ว่า วัยรุ่นมีโอกาสดัมผัสสื่อมวลชนหลายแขนง ซึ่งสื่อต่าง ๆ นั้นมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นในทางบวกและทางลบ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ นั้นจึงมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก (กรมสุขภาพจิต, 2547) ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยได้รับจากโทรทัศน์ เนื้อหาวิชาที่เรียน และอินเทอร์เน็ต/ เว็บไซต์ต่าง ๆ แต่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ อาจจะไม่ครอบคลุมแนวทางที่จะให้วัยรุ่นมีทักษะที่พร้อมจะเผชิญเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยง หรืออาจได้รับเพียงการนำเสนอข่าวสาร สถานการณ์เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้บอกแนวทางการป้องกัน จึงเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบมากกว่า จะได้รับความรู้หรือเป็นอุทาหรณ์ และมีงานวิจัย พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันการโรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ (พลเวช ขำแสง, 2554) ในส่วนของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษา พบว่า เว็บไซต์ที่นำเสนอเนื้อหาทางเพศในปัจจุบันยังมีปริมาณไม่เพียงพอ และนำเสนอเนื้อหาได้ไม่เหมาะสม วัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง เล่นเกมส์ (ร้อยละ 85.4) มากกว่าเพื่อการศึกษา (พิชัย นิรมานสกุล, 2549; อัจฉรา ประเสริฐสิน, 2553) และปัจจุบันสื่อลามกสามารถเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับนางลักษณ์ เอมประดิษฐ์ (2546) ได้กล่าวว่า สื่อลามกไม่ก่อให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องเพศ

และจะทำให้แนวคิดในเรื่องเพศเป็นไปในทางลบ เนื่องจากปัจจุบันมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะเชิงสร้างสรรค์น้อย และส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมของบุคคลที่บริโภคสื่อ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ไวต่อการรับรู้และมีความสามารถในการกลั่นกรองข้อมูลยังไม่ดีพอ

3.3 การได้รับการให้คำปรึกษาจากบุคคลต่าง ๆ ไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างแม้จะได้รับการให้คำปรึกษา โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่สอนสุขศึกษามากที่สุด แต่อาจจะมีการปรึกษาเรื่องเพศทั่วไปมากกว่า เนื่องจากไม่กล้าพูดเรื่องเพศกับบิดามารดาและครู เพราะกลัวถูกตำหนิ อีกทั้งเนื้อหาเรื่องสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ รวมทั้งการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่นักเรียนได้รับค่อนข้างกว้าง และไม่เน้นเนื้อหาสำคัญ (วารุณี พองแก้ว, 2554) และครูผู้สอนยังมีข้อจำกัดในการให้ความรู้เรื่องเพศอย่างลึกซึ้ง มีงานวิจัยพบว่า ครูไม่มั่นใจในการสื่อสารกับนักเรียน ไม่มั่นใจในเนื้อหาที่ซับซ้อน ไม่มีเทคนิคการสอนที่จะดึงดูดความสนใจของเด็กนักเรียน การให้คำปรึกษาในเรื่องเพศ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการวางตัว และการคบเพื่อนต่างเพศ และนักเรียนยังต้องการให้ครูเปิดกว้างในการเรียนรู้เรื่องเพศ นอกจากนี้ ในการบริการให้คำปรึกษา ยังขาดการบริการเพื่อการป้องกันปัญหาวัยรุ่น อีกทั้งบริการไม่เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจให้วัยรุ่นเข้ารับบริการ (วรรณชนก ไทวิชา, 2549; นุชนารถ แก้วคำเกิง และชีวันนัท เลิศพิริยสุวัฒน์, 2553; วนิดา ชนินทุททวงศ์, เสาวลักษณ์ สุวรรณไมตรี, ประเวศ ดันติพิวัฒนสกุล และสุชาดา นาคเรเสถียร, 2548)

3.4 การได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดา เพื่อน และบุคลากรสาธารณสุข ไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ร่วมกันกับบิดามารดา ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมากกว่าแหล่งอื่น ครอบครัวจึงเป็นแหล่งให้การสนับสนุนแบบปฐมนิเทศที่มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากที่สุด โดยมีหน้าที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานทั้งทางด้านกายภาพ และจิตใจของสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวสามารถดำรงตนเป็นคนที่ดีและอยู่ในสังคมได้ (Friedman, 1998) จากการศึกษาครั้งนี้ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดา แต่ความรู้หรือคำแนะนำที่วัยรุ่นได้รับนั้น อาจจะไม่เพียงพอที่จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ได้ เนื่องจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ไม่กล้าพูดคุยเกี่ยวกับเพศหรือเพศศึกษา อาจที่จะแนะนำเรื่องเพศแก่บุตร และคิดว่าเมื่อให้ความรู้แก่บุตรจะเป็นการชี้นำไปสู่พฤติกรรมไม่เหมาะสม (ชญญา ดิษเจริญ, 2548; เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และคณะ, 2552; อาภาพร เฝ้าวัฒนา, 2551) และทั้งนี้การได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดาอาจจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ โดยพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพล

ทางอ้อมต่อทักษะชีวิต และการรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัวไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ (อรรณพ เจาะประโคน, 2551; ดวงฤทัย สุคนธปฏิภาค, 2550)

การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ อธิบายได้ว่า แม้ว่าเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก (วารุณี พองแก้ว และคณะ, 2554) แต่วัยรุ่นมักจะปรึกษากับเพื่อนเมื่อมีปัญหาทางเพศ มากกว่าจะปรึกษาในด้านการหาวิธีป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเสี่ยงต่อการได้รับความรู้และคำแนะนำที่ผิด ๆ ตามประสบการณ์ และการเรียนรู้ของกลุ่มเพื่อนที่คบได้ ซึ่งมีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่า การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลให้เกิดการเลียนแบบ แนะนำประสบการณ์ทางเพศ เป็นสื่อกลางและจัดหาสถานที่ รวมทั้งเป็นแหล่งในการให้ข้อมูลด้านเพศศึกษา และการแก้ปัญหาทางเพศ (วารุณี พองแก้ว และคณะ, 2549) และทั้งนี้การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนอาจจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า แรงสนับสนุนจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง และการรับรู้การสนับสนุนจากเพื่อนไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ (ชนันติ คงศักดิ์ตระกูล, 2549; ดวงฤทัย สุคนธปฏิภาค, 2550)

นอกจากนี้ การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรสาธารณสุข ไม่สามารถทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจได้รับการให้ความรู้ คำแนะนำหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนจากบุคลากรสาธารณสุข เป็นบางช่วงเท่านั้น ทำให้ได้รับการสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง ซึ่งเพนเดอร์ และคณะ (Pender, Murdaugh, & Parsons, 2011) ได้กล่าวว่า ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มวิชาชีพด้านสุขภาพ จะมีความสำคัญต่อเมื่อการสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัว เพื่อนสนิท และกลุ่มเพื่อนไม่เพียงพอ นอกจากนี้ความพร้อมในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่สถานอนามัย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในระดับปานกลาง ขณะที่ระบบการให้บริการยังมีลักษณะไม่เป็นส่วนตัว ไม่สะดวกสบาย ไม่ประทับใจ วัยรุ่นกลัวว่าความลับของตนจะถูกเปิดเผย (จิตติมา ศรศาสตร์ปรีชา, 2554; ช่อผกา จันประดับ, 2550) จึงเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขน้อย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ และเพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถร่วมกันทำนายทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ร้อยละ 46.7 จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และบุคลากรสาธารณสุขที่ดำเนินงานด้านอนามัยโรงเรียน สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นต่อไป โดยเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาที่ถูกต้อง สร้างเจตคติที่เหมาะสมต่อการมีเพศสัมพันธ์ แก่นักเรียนทั้งเพศหญิงและเพศชาย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน เป็นผู้ให้คำปรึกษา สนับสนุน อบรม ให้ความรู้ ประสานความร่วมมือกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

2. ด้านการบริหารการพยาบาล

ผู้บริหารทางการพยาบาลควรให้ความสำคัญในการสอนเพศศึกษา และทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และดำเนินการเสริมสร้างความรู้เรื่องเพศศึกษา เจตคติที่ดี และทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับนักเรียนในทุกระดับชั้น โดยผลักดันในเชิงนโยบาย ให้มีการดำเนินการ และติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ด้านการศึกษาพยาบาล

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษาพยาบาล ในการให้สุศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา สุขภาพทางเพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์ การสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่น ในการดำเนินงานด้านอนามัยโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และทักษะด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพ และการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเพิ่มสมรรถนะของนักเรียนในเรื่องทักษะการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ โดยมีกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ (Role-play) บทบาททางเพศ (Gender Role) เพื่อให้เข้าใจปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติทักษะดังกล่าว รวมทั้งปัญหาการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียน และสามารถฝึกทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. จากปัจจัยทำนายดังกล่าว นักวิจัย และพยาบาลวิชาชีพ ควรศึกษาและนำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น โดยการเพิ่มความรู้เรื่องเพศศึกษา และเจตคติที่เหมาะสมต่อการมีเพศสัมพันธ์แก่นักเรียนให้มากขึ้น

3. จากผลการวิจัย พบว่า เพศหญิง มีอิทธิพลต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น แต่เพศชายไม่มีอิทธิพลต่อทักษะดังกล่าว ดังนั้นควรทำวิจัยเชิงลึก เช่น สัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ในนักเรียนชาย เพื่อศึกษาถึงความเป็นเพศหรือเพศสภาพต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ และศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทักษะการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของเพศชาย